

INTERJÚ SIPICZKY FERENCCEL

I. A foglalkozás rövid összefoglalása

A foglalkozás célja, hogy a diákok megismerjék az 1956-os forradalom és szabadságharc eseményeit, azoknak az embereknek a mindennapjait, akik részt vettek az utcai harcokban, s akik november 4. után a megtorlást elszenvedték. Az órát a téma sajátossága miatt **elsősorban a gimnázium felsőbb évfolyamain ajánljuk**, elsősorban **történelem és osztályfőnöki órán, de osztályszintű megemlékezéssé vagy szakkörre is alakítható.**

A feladat **valamelyest időigényes** (maga az interjú 45 perces), ezért mindenképpen szükséges a videó előzetes megtekintése. Ennek érdekében az óravázlat tartalmaz egy rövid kérdéssort, melyet a tanulók otthon előre kitölthetnek – ehhez mindenképpen biztosítsunk nekik elegendő időt. Ezután különféle feladatok és közös megbeszélés zárja a foglalkozást, mely után lehetséges, hogy az adott csoport tovább beszélgesse az ötvenhatos eseményekről, reflektálhasson az elhangzottakra, illetve korábbi tapasztalataira a témával kapcsolatban.

Nevelési célok: A tanuló megismeri és átérzi a forradalom és szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta.

Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.

Felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja.

Kerettantervi fogalmak, nevek, topográfiai és kronológiai adatok:

Dolgozók Pártja (MDP), népköztársaság, internálás, ÁVH, besúgó hálózat, egypártrendszer, pártállam, reakciós, koncepciós perek, MEFESZ, intervenció.

Mindszenty József, Rákosi Mátyás, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál.

Az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei: 1945, 1956. október 23., 1956. november 4., Corvin-köz.

(TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK kerettanterv a gimnáziumok 9-12. évfolyama számára)

Az óraelem felhasználásának vázlatos összefoglalása:

- Órát megelőző házi feladat (interjú megtekintése, feladatsor kitöltése)
- A feladatsor ellenőrzése, csoportos és közös feladatmegoldás
- Házi feladat

A tananyagegységet **szóbeli értékelés és jegyadás** zárhatja az elkészült feladatok, a tanulói aktivitás figyelembevételével.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

II. A foglalkozás előkészítése

Házi feladat az órát megelőzően – Nézzék meg a tanulók a Sipiczky Ferencel készült interjút, majd válaszoljanak a kérdésekre!

Milyen sportokat űzött Sipiczky Ferenc fiatalkorában?

Végül hogyan rakták Sztálin nyakába a kötelet, mellyel ledöntötték?

Hogyan szereztek az interjúalany szerint fegyvert ezen a napon?

Nézz utána, milyen gyűjtemény semmisült meg 1956-ban a Nemzeti Múzeumban!

Kik azok a „muszosok”?

A hadviselés milyen hiányosságaira hívja fel az interjúalany a figyelmet (8:50-nél)?

Miről számol be az interjúalany annak kapcsán, hogy a szovjet katonák mit hittek, hol harcolnak?

Kinek a villáját látta az interjúalany Szocsiban? Milyen vezető tisztséget töltött be akkor az illető?

Milyen szakterületen dolgoztak azok az orvosok, akiket az interjúalany említ? (14:215-14:38)

Miért csak néhány lövést adtak le a köztársaság téri pártháznál az üllői útról odavitt tankok?

Mivel indokolja a pártház védőinek felakasztását az interjúalany?

Mikor tartóztatták le az interjúalanyt?

Mit tett az interjúalany elmondása szerint a tiszt a nőekkel erőszakoskodó szovjet katonákkal?

A kihallgatása során hogyan viselkedett vele a magyar ávós, s hogyan az orosz tisztek?

Mivel kínozták az interjúalanyt és társait a kihallgatás során?

Hová viszik börtöntáborba az interjúalanyt?

Milyen ígéretet adott az őreinek, ha kijuttatják és hazaviszik őt és a rabtársait?

III. A foglalkozás

Ráhangelődés: Milyen ötvenhatos hősokeket ismernek a tanulók név szerint? Kiket láttak az emlékévkapcsán az óráslakátokon? Mit tudnak róluk? Ha nem hallották még ezeket a neveket név szerint, mi lehet ennek az oka? (Szemben az 1848-49-es forradalom hőseivel.)

Írják a tanulók a képek alá a megfelelő helyszínek nevét, melyeket az interjúalany is említ!

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

A képek forrása a www.fortepan.hu

Segítségképpen megadhatjuk a helyszíneket: Kilián laktanya / Üllői út – József körút, Margit híd, A rádió épülete a Bródy Sándor utcában, Felvonulási tér a Sztálin szoborral

Beszéljük meg, hol mi történt 1956-ban! Az interjúalany milyen benyomásokat, élményeket szerzett ezeken a helyszíneken?

Nézzenek utána a gyerekek a párház ostromának! (Ha van rá lehetőségünk, adjunk tanulócsoportonként egy-egy számítógépet internet-hozzáféréssel, ha nincs, szervezzünk kiselőadást a témából!)

Mi történt a helyszínen?

Milyen fényképek, videofelvételek készültek?

Kicsoda Mező Imre, mi történt vele a Köztársaság téren?

Miért váltak különösen jelentőssé a forradalom leverését követően a Köztársaság téren történt események?

Keressenek rendszerváltozás előtti és utáni narratívákat a köztársaság téri eseményekről? Milyen lényegi különbségek fedezhetők fel?

A feladat az interjúban is említett jellegzetes hadviseléshez kapcsolódik.

	Melyik, 1956-ban használt jellegzetes „fegyver” látható a képen?
	Írd a megfelelő betűjel mellé az összetevő nevét! Mi volt a szerepe ennek az összetevőnek?
	A: szerepe:
	B: szerepe:
	Mi volt a szerepe a fojtás (dugó) és a folyadékok közötti szabad térnek?
	Miért volt különösen hatékony fegyver a képen látható eszköz a szovjet tankok ellen 1956-ban? Két konkrét szempontot említs meg!

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történeti kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

Olvassák el a tanulók (esetleg párban az osztály előtt) az alábbi szöveget!

Szócs Géza: A pesti srácok

– Nemecek! Figyelj, a Körút felől!	– Hol lehet Weisz?	– Ki ez?
– Látom. A tank.	– Hát ő már odaát!	– Egy jóbarát.
– ... az édesanyjukat!	– Tessék?	– Elvérzik mindjárt!
– S az Üllőin is!	– Lelőtték.	– Orvost!
– Látom, csak eltakarják...	– Hoppá! Ég a tank!	– Késő.
– Micsodát?	– Hurrá!	– Ő is hát...
– Takarják!	– Nahát!	– Hány óra?
– De kik?	– Tűz! Lőj már!	– Húha...
– Az Üllői úti fák.	– Rajta! Lőjtek már!	– Ennyi már?
– Oldalról! Jön!	– Jobbról! Figyelj!	– Ilyenkor mondja Anya mindig,
– Tűz! Csónakos!	– A golyószórót!	– hogy jó lenne, srácok,
– Nem láttátok Bokát?	– Lőttél már tankot ekkorát?	– lefeküdni,
– Benzint, hamar!	– Akkor holnap a Fűvészkertben?	– merthogy igen későre jár.
	– Piros a vér a pesti utcán!	
	– Töltényt!	

Milyen élethelyzetek jelennek meg a rövid párbeszédben?

Milyen iskolai olvasmányra utalnak a nevek? A szerepüket itt mennyire határozza meg az ott megismert személyiségük?

Rendezzünk vitát, mely a pesti srácok tevékenységéről szól! Melyek azok az érvek, melyek a pesti srácok tevékenysége, melyek azok, amelyek ellene szólnak! (Lehet szerepeket is kiosztani: a gyerekek anyja, apja (aki esetleg megjárta a hadifogságot), a tanára, a barátja, aki már lent van a Corvin-közbén, a barátja, aki a pincében rejtőzködik stb.)

Beszélgék meg közösen a tanulók, hogy miért fontos a **visszaemlékezés (oral history) mint forrás** a történelemórán? Mely elemei hasznosíthatók az interjúban, s mely elemeit kell esetleg kritikával kezelni (mert nehezen ellenőrizhetők a részletek)?

Gyűjtsük T-táblázatba az oral history előnyeit és hátrányait!

Milyen az elbeszélés hangneme? Hogyan és mikor változik meg? Miért?

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

IV. Megoldások

Milyen sportokat űzött Sipiczky Ferenc fiatalkorában? *(pl. ejtőernyőzött, terepmotorozás, boxolt, karatézott)*

Végül hogyan rakták Sztálin nyakába a kötelet, mellyel ledöntötték? *(tűzoltódarúval)*

Hogyan szereztek az interjúalany szerint fegyvert ezen a napon? *(Kabát alól osztották – neki például egy mesterlövészpuska került a birtokába. Később pl. a fehérvári úti gyárból hozzák teherautóval)*

Nézz utána, milyen gyűjtemény semmisült meg 1956-ban a Nemzeti Múzeumban!

Például itt: <https://mnm.hu/hu/cikk/eg-nemzeti-muzeum-1956-oktober-24-26>

Kik azok a „muszosok”? *(M megbízhatatlan munkaszolgálatosok, akik a Kilián laktanyában voltak.)*

A hadviselés milyen hiányosságaira hívja fel az interjúalany a figyelmet (8:50-nél)?

(A páncélos autók mentek elől, nem a tankok, s ezek könnyű célpontot jelentettek, mert a bennük ülők kilátszottak.)

Miről számol be az interjúalany annak kapcsán, hogy a szovjet katonák mit hittek, hol harcolnak?

(Egyiptom – szuezi válság)

Kinek a villáját látta az interjúalany Szocsiiban? Milyen vezető tisztséget töltött be akkor az illető?

(Hruscsovval – semmilyen, addigra leváltották a párt éléről)

Milyen szakterületen dolgoztak azok az orvosok, akiket az interjúalany említ? (14:215-14:38)

(fogász és szemész)

Miért csak néhány lövést adtak le a köztársaság téri párháznál az üllői útról odavitt tankok?

(Csak annyi lőszerük volt)

Mivel indokolja a párház védőinek felakasztását az interjúalany?

(Hogy előbb kitétték a fehér zászlót, majd mégis tüzet nyitottak. Említi meg: rálöttek az orvosokra is.)

Mikor tartóztatták le az interjúalanyt?

(November 12-én)

Mit tett az interjúalany elmondása szerint a tiszt a nőekkel erőszakoskodó szovjet katonákkal?

(Agyonlőtte őket.)

A kihallgatása során hogyan viselkedett vele a magyar ávós, s hogyan az orosz tisztek?

(Az ávós megütötte, az oroszok csak kérdezték.)

Mivel kínozták az interjúalanyt és társait a kihallgatás során? *(Elektromos árammal, illetve vizet csepegtettek a fejére.)*

Hová viszik börtöntáborba az interjúalanyt? *(Ukrajnába.)*

Milyen ígéretet adott az őreinek, ha kijuttatják és hazaviszik őt és a rabtársait? *(Hogy segít nekik nyugatra szökni.)*

Felvonulási tér a Sztálin szoborral

Margit híd

Kilián laktanya / Üllői út – József körút

A rádió épülete a Bródy Sándor utcában

©Jelen szakmai anyag az „1956 – a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzés (alapítási engedély száma: 27282/1/2016) keretében jött létre, amelyet a Prekog Alfa Szolgáltató és Tanácsadó Kft. a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány megbízásából szervezett. Az anyag minden üzleti célú felhasználása csak a nevezett szervezetek hozzájárulásával lehetséges.

56 interjú '56-ról – Módszertani segédanyag az „1956: a magyar forradalom a legújabb történelmi kutatások tükrében” című akkreditált pedagógus-továbbképzéshez

	Melyik, 1956-ban használt jellegzetes „fegyver” látható a képen?
	A Molotov-koktél
	Írd a megfelelő betűjel mellé az összetevő nevét! Mi volt a szerepe ennek az összetevőnek?
	A: benzin szerepe: könnyen berobban
	B: gázolaj szerepe: hosszabban ég
	Mi volt a szerepe a fojtás (dugó) és a folyadékok közötti szabad térnek?
	Könnyebben eltörik az üveg, ha célba talál.
Miért volt különösen hatékony fegyver a képen látható eszköz a szovjet tankok ellen 1956-ban? Két konkrét szempontot említs meg!	
A tankok gyalogsági kíséret nélkül jöttek, a házak tetejéről vagy bicikliről könnyedén célba vehetők voltak.	
A tankok menetoszlopban jöttek, így ha az egyik tankot felgyújtották, a többi kénytelen volt megállni, esetleg lassan irányt váltani. (stb.)	

Az oral history előnyei:

- hangulatok felidézése, személyesség
- az emlékező és az általa képviselt társadalmi csoport megjelenése – több interjúalany esetén lehetővé válik az események árnyalt, több szempontú értelmezése
- megismerhető a korszak gondolkodásmódja

Hátrányai:

- pontatlan emlékezet
- a beszámolót torzítja az azóta eltelt idő, a következmények ismerete
- a tágabb összefüggések hiánya
- szubjektivitás: az iskolázottság, egyéni látásmód, politikai beállítottság, az egyén személyes részvétele egyoldalú képet alakíthat ki
- az interjúalany személyes céljainak hatása: öngigazolás, védekezés, magyarázkodás, személyes szerep felnagyítása, bagatellizálása